

ISBN: 978-975-2482-63-0

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.

Ketebe Yayınları: 177

Tarih

Editör
Sezai Saraç

Kapak
Harun Tan

Düzeltili
Cihan Aldık

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Eylül 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları
Sertifika No. 34989
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212. 612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece
İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Kısa Osmanlı Tarihi

YILMAZ ÖZTUNA

KETEBE

Yılmaz Öztuna

1930 yılında İstanbul'da doğdu. Lise tahsilinin yanında İstanbul Konservatuvarı'na devam etti. 1950-57 arasında Paris'te kütüphanelerde çalıştı. Paris Üniversitesi Siyasi İlimler Enstitüsü'nde, Sorbonne'da Fransız Medeniyeti bölümünde Alliance Française'nin yüksek bölümünde okudu ve Paris Konservatuvarı'na devam etti.

1969'da Adalet Partisi'nden Konya Milletvekili seçildi. TRT'de çeşitli görevlerde bulundu. MEB'de bakan başmüşavirliği yaptı. İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı ve Türk Musikisi Korosu'nda kurucu yönetim kurulu üyesi, öğretim üyelikleri, Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan Türk Ansiklopedisi'nin genel yayın müdürlüğü yaptı. 1985'de Faisal Finans Kurumu müşaviri oldu.

Ayasofya Hünkar Mahfili'nin ibadete açılması ve Topkapı Sarayı'nda Hırka-i Saadet Dairesi'nde Kur'an okunması, 1000 Temel Eser, Ankara Devlet Konser Salonu ve İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nin Türk Musikisi'ne açılması gibi fikirler ve realizasyonlar da Yılmaz Öztuna'ya aittir. Öztuna'nın, *Bir Darbenin Anatomisi*, *Türk Tarihinden Yapraklar*, *Osmanlı Padişahlarının Hayat Hikayeleri*, *Türk Tarihinden Portreler*, *Tarih Sohbetleri* gibi eserleri bulunmaktadır.

İçindekiler

Önsöz/ <i>Aybars Öztuna</i>	7
Sunuş/ <i>Mustafa Armağan</i>	9

I

Osmanlı İmparatorluğu Siyasî Tarih

Van Gölü'nden Sakarya'ya (1071–1231)	15
Sakarya'dan Meriç'e (1231–1362)	17
Meriç'ten Tuna'ya (1362–1453)	22
Türk Cihan İmparatorluğu'nun temelleri atılıyor (1453–1512)	29
Türk Cihan İmparatorluğu'nun gerçekleşmesi (1512–1520)	36
Türk Cihan devletinin Avrupa siyaseti (1520–1566)	40
Doğu siyaseti (1520–1624)	44
Türk Cihan devletinin deniz siyaseti (XVI. asır)	48
Zirveden sonrası (1566–1640)	54
Anarşinin hortlaması ve Köprülüler (1640–1683)	61
Felâket seneleri ve XVIII. asır (1683–1768)	67
Bozgun, Nizâm-ı Cedîd ve İrticâ (1768–1826)	74
Yenileşme ve Tanzimat (1826–1871)	79
Tanzimat esaslarının bozulması ve 93 bozgunu (1871–1878)	86
İstibdad Devri (1878–1908)	93
İkinci Meşrûtiyet ve Balkan Savaşı (1908–1914)	99
Birinci Cihan Savaşı ve İmparatorluğun sonu (1914–1918)	104

II

Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi

Padişah.....	119
Saray.....	124
Devlet.....	128
Hükûmet.....	133
Maliye.....	137
Ordu.....	144
Askerî sınıflar.....	155
Donanma.....	163
Tersâne-i Hümayûn.....	170
Batı denizlerinde Türkler.....	175
Din.....	180
Ahlâk.....	184
Hukuk.....	188
İlmiye sınıfı.....	192
Eğitim.....	199
Sosyal yardım.....	204
Kültür.....	208
Ahlâk (Osmanlı Türk'ünün karakteri).....	214
Ekonomi.....	221
Sanayi ve ticaret.....	226
Eyâletler.....	232
Rumeli.....	237
Osmanoğulları.....	242

Önsöz

Büyükbabam Yılmaz Öztuna, ilk kitabı olan 1402 Ankara Muhaberesi'ni yazdığında sadece 14 yaşındaymış. Bu kitap 1946 yılında büyükbabam 15,5 yaşındayken basılmıştı. O yaşından başlayarak vefat ettiği 82,5 yaşına kadar yazmaya hiç ara vermemiştir.

Onu diğer çok değerli tarihçilerimizden kılan özellikleri arasında bu kadar genç yaşta yazmaya başlamasının yanında, çok sayıda eser vermesi, bazı dallarda günümüzde dahi konusunda tek olan eserlerin sahibi olması (3 ciltlik Türk Musikisi Ansiklopedisi ve 5 ciltlik Devletler ve Hanedanlar gibi), kitaplarında okuyucuyu sıkmadan ve merak uyandıran akıcı bir üslup kullanması sayılabilir. Yine tarih yazarken coğrafya, jeneoloji ve demografi gibi diğer bilim dallarından sıklıkla yararlanarak okuyucuya geniş bilgi verme tarzıyla Türk gençlerine tarih bilinci ve milliyetçilik hislerini aşılamış ve kuvvetlendirmiştir.

Türkçü çevrelerle (Nihal Atsız ve Alparslan Türkeş çok yakın dostlarıydı) olan sıkı ilişkilerine rağmen kendisinin Yahya Kemal milliyetçiliği ve Mevlevi felsefesini benimsediğini sık ifade etmiştir. Tarih dışında ikinci uzmanlık alanı olan ve eser verdiği Türk Musikisi alanında da hocası olan Hüseyin Sadeddin Arel ekolünden gelmiştir.

Esas uzmanlık alanı olan Osmanlı tarihi dışında eski Türk tarihi, Cumhuriyet tarihi, Avrupa ve dünya tarihi konularında da çok detaylı engin bilgiye sahipti. Türk musikisinin yanında klasik batı müziği, Türk (özellikle divan) ve dünya edebiyatı, şiir ve diğer sanat dalları da özel ilgi alanındaydı. Geçmiş ve günümüz dünya coğrafyasına da tam olarak hakimdi. Gelenek haline gelmiş meşhur dost toplantıları ve konferanslarında günümüzde çok nadir rastlanan gerçek entelektüel kişiliğiyle daima dikkat ve ilgiyle dinlenmiştir.

Bu eser, büyükbabam Yılmaz Öztuna'nın 14 büyük ve kalın ciltte, binlerce sayfada anlattığı Osmanlı tarihinin çok kısa bir özetidir. Geniş eserde olduğu gibi, Osmanlı devleti tarihini siyasi ve medeni tarih olarak ikiye ayırarak anlatıyor. Emegi geçen bütün değerli şahsiyetlere, başta Mustafa Armağan olmak üzere teşekkürlerimi sunuyorum.

Aybars Öztuna

Sunuş

1960'lı-70'li yıllarda tarihi geniş kitlelere sevdirmiş olan Yılmaz Öztuna'yı 2012 Şubatında kaybetmiştik. Ülkemizin yetiştirdiği ve halka tarih okutturmayı başaran en değerli entelektüel ve tarihçilerden biriydi. Gerek *Büyük Türkiye Tarihi* adlı 12 ciltlik devasa eseriyle, gerekse uzun yıllar boyunca rekor denilebilecek bir tirajla çıkardığı *Hayat Tarih Mecmuası*'yla Cumhuriyet döneminin başlarında gözden düşürülmeye çalışılan Selçuklu-Osmanlı birikimini adeta yeni bir soluk üfleyerek diriltmiş ve tekrar sosyal hafızaya dönmesini temin etmişti. Daha önemlisi, adeta bir oturuşta okunabilen yazı ve kitapları, basımlarının üzerinden yarım asra yakın bir zaman geçmiş olmasına rağmen yeni nesilleri etkilemeye devam ediyor ki, erbabı bilir, bu pek nadir rastlanan bir büyük nasibedir.

Rahmetli Yılmaz Öztuna'nın piyasada *Büyük Türkiye Tarihi* ve onun içinden çıkan *Büyük Osmanlı Tarihi* adlı çok ciltli eserleri başta olmak üzere pek çok kitabı mevcut. *Türk Musikisi Ansiklopedisi*'nden tutun da Ayvaz Gökdemir ile birlikte kaleme aldıkları *Türkiye'de Askerî Müdahalelere*, *Tarih Sohbetleri*'nden tutun *Türk Tarihinden Yapraklar*'a, Hüseyin Sadettin Arel biyografisinden Sultan Abdülaziz'e düzenlenen darbeyi anlattığı *Bir Darbenin Anatomisi* adlı araştırma kitaplarına